

Financovanie cirkvi a náboženských spoločností s akcentom na možnosť uplatnenia zavedenia cirkevnej dane

1. Časť

Financing of the Church and Religious Societies with the Emphasis on the Possibility of Applying the Introduction of the Church Tax - Part 1

Peter BALÁŽI

Abstrakt

Cieľom príspevku je preskúmať uplatňovanie možnej cirkevnej dane v Slovenskej republike a v zahraničí, charakterizovať jej význam, vytvorenie podmienok pre uplatnenie teoretického modelu cirkevnej dane v Slovenskej republike, preskúmanie dopadu zavedenia modelov cirkevnej dane v Slovenskej republike a porovnanie týchto modelov. Prvá časť je venovaná oboznamovaniu sa s rôznymi v súčasnosti uplatňovanými typmi cirkevnej dane. Ďalšie časti sa zaoberajú výskumom zavedenia modelov cirkevnej dane a daňovej asignácie ako možných spôsobov financovania cirkví a náboženských spoločností s Slovenskej republike, pričom sme odhadovali kvantitatívny dopad týchto modelov. Výsledkom našej práce je stanovenie vhodného modelu cirkevnej dane v prípade jej zavedenia v Slovenskej republike.

Kľúčové slová :

Cirkevná daň, daňová asignácia, financovanie cirkví, cirkvi a náboženské spoločnosti

Abstract

The aim of the paper is to examine the application of possible church tax in the Slovak Republic and abroad, to characterize its importance, to create conditions for applying the theoretical model of church tax in the Slovak Republic, to examine the impact of introducing models of church tax in the Slovak Republic and to compare these models. The first part is devoted to familiarizing with the various types of church tax currently applied. The other parts deal with research into the introduction of models of church tax and tax assignment as possible ways of financing churches and religious societies with the Slovak Republic, and we estimated the quantitative impact of these models. The result of our work is the determination of an appropriate model of church tax in case of its introduction in the Slovak Republic.

Keywords :

Church tax, tax assignment, church funding, churches and religious societies

JEL Classification N43 N44 H20 H29

Úvod

V súčasnosti je financovanie cirkví a náboženských spoločností často diskutovanou témou. Mnoho štátov uplatňuje rôzne modely financovania cirkví a náboženských spoločností, pričom tieto modely vychádzajú ako z historického, tak aj z politického vývoja daného štátu. V moderných vyspelých demokratických krajinách väčšinou existuje snaha presadiť systémy vzťahu štátu k cirkvám, v ktorých by bola úplne oddelená náboženská moc od štátnej moci, čo vedie k úplnej odluke cirkvi od vládnej moci a straty zodpovednosti štátu za náboženské veci a rovnako aj strata zodpovednosti cirkevných orgánov za rozhodnutia vládnej moci.

Vo väčšine štátov však majú náboženské spoločnosti špecifické postavenie, na rozdiel od iných spoločností a členských klubov, ktorých zámerom nie je vyznávať konkrétnu vieru. Toto postavenie je spôsobené, okrem historického vývoja, aj všeobecným prínosom cirkví a náboženských spoločností pre spoločnosť. Práve z tohto dôvodu uplatňujú niektoré štáty spôsoby financovania cirkví, ktoré sú síce zabezpečované verejnými, resp. štátnymi orgánmi, avšak prispievateľmi v nich sú iba veriaci daných cirkví. Takýmto modelom je aj model cirkevnej dane alebo model daňovej asignácie.

A/ Daň a definícia cirkevnej dane

Vo všeobecnosti možno daň chápať ako povinnú, neekvivalentnú, zákonom určenú, spravidla sa opakujúcu platbu, ktorú odvádzajú daňové subjekty správcovi dane v určenej výške a v stanovenom termíne.¹

Základné formy legislatívne vymedzenej cirkevnej dane

Z vyššie uvedenej definície môžeme konštatovať, že daňou môže byť akákoľvek povinná platba, ktorú vyberá jej správca. Pomocou tejto definície môžeme identifikovať cirkevnú daň, ako povinnú, neekvivalentnú, zákonom určenú platbu, ktorú odvádzajú daňové subjekty - veriaci príslušnému správcovi dane, pričom výnos tejto dane plynie do rozpočtu cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

Hlavným motívom vzniku a fungovania inštitútu cirkevnej dane je financovanie cirkví a náboženských spoločností. Pri súčasnom rozdelení sveta na národnostné štáty sa v niektorých

---

¹ BELIČKOVÁ K. a kol. 2010. *Rozpočtová teória, politika a prax*. Prvé vydanie. Bratislava : Iura Edition, 2010, s. 203.

štátoch vyskytuje inštitút cirkevnej dane zakotvený priamo v daňových zákonoch týchto krajín. Pri týchto krajinách ide z veľkej časti o snahu sekularizácie štátu, odluku cirkvi od štátu a o snahu samofinancovania cirkvi. V týchto prípadoch štát nefunguje ako prispievateľ cirkvi prostredníctvom priamych dotácií, ale iba ako správca dane, ktorý tento výnos z cirkevnej dane poukáže na účet príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

Špecifická forma cirkevnej dane existuje v Rakúsku a do určitej miery aj v Nemecku, kde funguje popri klasickej cirkevnej dani. Táto daň upravená v zákone, ktorý hovorí o možnosti pre štátom uznanú cirkev vyberať povinný príspevok od svojich veriacich. Pri tejto špecifickej forme je hlavným rozdielom od predošlej formy cirkevnej dane, že správcom tohto typu cirkevnej dane nie sú daňové orgány, ale samostatné orgány zriadené cirkvami alebo náboženskými spoločnosťami. Táto daň je uvalená na mesačný príjem každého člena štátom uznanej cirkvi, ktorá má záujem túto daň vyberať.

Ostatné formy cirkevnej dane

V súčasnosti sa vyskytuje pojem cirkevná daň aj pri systémoch daňovej asignácie. Ide o systémy, ktoré sa používajú na financovanie cirkví a náboženských spoločností v Taliansku, Španielsku, Maďarsku a v niektorých kantónoch Švajčiarska. Pri týchto daniach ide vlastne o podiel už zaplatenej dane. Tento podiel môže daňovník poukázať na účet príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

B/ História cirkevných daní a príspevkov

Už so vznikom prvotnopospolnej spoločnosti malo náboženstvo silné puto na fungovanie spoločnosti. Aby sa mohlo náboženstvo alebo akákoľvek viera praktizovať, museli jeho zástupcovia na tento účel mať k dispozícii zdroje. Spočiatku sa jednalo najmä o predmety, ktoré slúžili na rituálne obety a samozrejme potraviny spolu s ostatnými predmetmi, ktoré slúžili na pokrytie osobných potrieb kňazov alebo šamanov, ktorí sa väčšinou nezúčastňovali lovu, vojen, na príprave jedla alebo na výrobe rôznych predmetov.

Cirkevné dane v Staroveku

V staroveku bolo náboženstvo takmer neodmysliteľnou súčasťou väčšiny vtedajších ríš a štátnych zriadení. Ako predchodcu cirkevnej dane môžeme označiť cirkevný desiatok, ktorý

sa spomína už v dobách Babylonskej ríše.² Tieto desiatky boli vyberané na konci obdobia sezónneho zberu úrody a boli odvádzané hlavne v naturálnej forme ako jedna desatina z vypestovanej úrody, odchovaných hospodárskych zvierat, v niektorých prípadoch boli platené vo forme zlata alebo striebra³. Tento desiatok bol odvádzaný do chrámov vtedajšej babylonskej ríše. Identický systém platenia desiatku pre chrámy jednotlivých bohov fungoval tiež v starovekom Egypte, Grécku, Ríme, či v Kartágu. Väčšinou sa tieto desiatky vymáhali násilím alebo prostredníctvom hrozieb v podobe božieho trestu.⁴

Cirkevná daň v Stredoveku

Ako prvý kresťanský cirkevný desiatok možno považovať desiatok zavedený sv. Severinusom, biskupom dolnorakúskeho mesta Favianis⁵, v priebehu druhej polovice 5. storočia n.l. Na základe dochovaných záznamov bol tento desiatok používaný pre potreby chudobných a nemajetných. Následne v roku 567 na synode v Toursi sa cirkevní biskupi rozhodli pre zbieranie prostriedkov na podporu chudobných práve prostredníctvom cirkevného desiatku. V roku 585 bola táto metóda rozvinutá na synode v meste Macon, na ktorej bolo doporučené odvádzat' tento desiatok priamo do biskupovej pokladnice.⁶

Postupom času, však stále väčšia časť výnosu z desiatku plynula priamo do príjmov cirkvi na živobytie kňazom a klerikom, až napokon celý desiatok pripadal výlučne cirkvi. Zaujímavosťou týchto desiatkov bolo, že cirkev jeho platenie požadovala aj od nekresťanských obyvateľov daných miest alebo obcí, najmä od židov. Zavádzanie desiatkov v Európe však so sebou prinieslo aj mnoho vzbúr, ktoré podnikali spravidla noví veriaci, ktorí boli obrátení na kresťanskú vieru a následne jej predstaviteľmi domáhaní k plateniu cirkevných desiatkov.

V stredoveku na našom území, z hľadiska cirkevných desiatkov, mali veľký vplyv uhorské zákony prvého uhorského kráľa Štefana I. Veľkého. V rámci týchto zákonov zaviedol

---

² DOLEŽEL, J. 2012. *Nové Dějiny Desátků..* [online]. Druhé vydanie. Ostrava : Jiří Doležel, 2012. I. Část - Desátky v Dějinách [cit. 2017.03.10.] Dostupné na internete: <<http://jesus.707.cz/process.php?file=Dejinydesatku.pdf>> ISBN 978-80-260-2082-0.

³ DOLEŽEL, J. 2012. *Nové Dějiny Desátků..* [online]. Druhé vydanie. Ostrava : Jiří Doležel, 2012. I. Část - Desátky v Dějinách [cit. 2017.03.10.] Dostupné na internete: <<http://jesus.707.cz/process.php?file=Dejinydesatku.pdf>> ISBN 978-80-260-2082-0.

⁴ DOLEŽEL, J. 2012. *Nové Dějiny Desátků.* [online]. Druhé vydanie. Ostrava : Jiří Doležel, 2012. I. Část - Desátky v Dějinách [cit. 2017.03.10.] Dostupné na internete: <<http://jesus.707.cz/process.php?file=Dejinydesatku.pdf>> ISBN 978-80-260-2082-0.

⁵ V súčasnosti je názov mesta Mautern an der Donau.

⁶ DOLEŽEL, J. 2012. *Nové Dějiny Desátků.* [online]. Druhé vydanie. Ostrava : Jiří Doležel, 2012. I. Část - Desátky v Dějinách [cit. 2017.03.11.] Dostupné na internete: <<http://jesus.707.cz/process.php?file=Dejinydesatku.pdf>> ISBN 978-80-260-2082-0.

vyberanie cirkevného desiatku pre potreby cirkvi samotnou cirkvou. Podobne ako v ostatných častiach Európy, kde bol cirkevný desiatok zavedený, platili tento desiatok všetci produktívni obyvatelia. Do 13. storočia patrila cirkevný desiatok biskupovi, ktorý jednu štvrtinu z jeho výnosu následne poukázal arcidiakonom, ktorí následne jednu štvrtinu zo svojej štvrtiny poukázali jednotlivým farárom. Od 13. storočia patrila tento desiatok farárom, ktorí následne odvádzali pomernú časť tohto desiatku biskupom.⁷

C/ Súčasné spôsoby financovania cirkví

V súčasnosti poznáme mnoho spôsobov, ktorými je možné financovať aktivity cirkví a náboženských spoločností a ich hodnostárov. Medzi najrozšírenejšie spôsoby patria milodary a zbierky, dotácie zo štátneho rozpočtu alebo z medzinárodných fondov, cirkevné dane a príspevky, podnikateľská činnosť cirkvi samotnej. V našej práci sa zameriavame najmä na daňovoprávne režimy, v ktorých vystupuje štát a cirkev.

Daňovoprávne režimy financovania cirkví a náboženských spoločností zo vzťahu štátu a cirkvi

Priame štátne dotácie

Medzi postkomunistickými krajinami sú v súčasnosti najrozšírenejšie priame dotácie zo štátneho rozpočtu, ktoré sa uplatňujú aj v Slovenskej republike. Tento model je typický pre krajiny so silným naviazaním štátu na cirkev a jej hodnoty. V postkomunistických krajinách je to tiež forma kompenzácie za majetky, ktoré boli cirkvám v minulosti zhabané alebo vyvlastnené. Tieto dotácie však v Slovenskej republike slúžia výlučne na platy duchovných a na prevádzku farských úradov. Inými slovami napríklad na rekonštrukcie a výstavbu nových budov a kostolov, ktoré nie sú národnými kultúrnymi pamiatkami si musia cirkvi zaobstaráť vlastné prostriedky.⁸

---

⁷ BALÁŽI, P. a kol. 2016. *Historiografia financií na území Slovenska*. Prvé vydanie. Praha : Wolters Kluwer, 2016. s. 79. ISBN 978-80-7552-484-3.

⁸ GYURI, R. a VERNARSKÝ, M. 2010. *Daňovoprávny režim registrovaných cirkví a náboženských spoločností na Slovensku* In *Financovanie cirkví a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 57 ISBN 978-80-89096-46-6

Cirkevné dane a príspevky

Ďalším modelom financovania cirkvi je prostredníctvom zavedenia cirkevnej dane a príspevkov, ktorý sa uplatňuje v Nemecku, škandinávskych krajinách, v Rakúsku a v niektorých kantónoch Švajčiarska.⁹

Tento model môže byť uplatňovaný buď prostredníctvom štátnych orgánov, ktoré predmetnú daň zbierajú od členov príslušnej cirkvi a výnos tejto dane, po odčítaní určitej časti na pokrytie nákladov, následne poukážu na účet príslušnej cirkvi. V tomto prípade môžeme hovoriť o plnohodnotnej cirkevnej dani.

Druhým spôsobom je zavedenie a výber cirkevných príspevkov, ktoré sú zbierané samotnými cirkvami, pričom sa nejedná o daň z hľadiska správcu, ktorý ju vyberá, pretože táto daň nie je zákonom stanovená ako daň vyberaná daňovými orgánmi tohto štátu. V tomto prípade je vymáhanie tejto dane podmienené zákonom, ktorý dovoľuje presne vymedzeným cirkvám vyberať od svojich členov povinné príspevky. Ide o model, ktorý sa používa v Rakúsku ako hlavný zdroj financovania tamojších cirkví, v menšej miere ako menej účinný spôsob sa využíva tiež v Nemecku.

Financovanie formou daňovej asignácie

Ide o systém, ktorý používajú v Taliansku, Španielsku a v niektorých kantónoch Švajčiarska. Princípom tohto modelu je ochota štátu vzdať sa určitej časti dane v prospech cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ktorú sa daňovník - jednotlivец rozhodol podporiť. V prípade tých daňovníkov, ktorí sa rozhodnú nepodporiť žiadnu cirkev alebo náboženskú spoločnosť, sa ich asignovaná čiastka použije na kultúrne účely najmä na ochranu kultúrnych pamiatok alebo jednoducho ostane k dispozícii daňovej správe.¹⁰

V súčasnosti sa často stretávame s prvými dvoma formami týchto daňovoprávnych režimov. V niektorých krajinách sa dokonca uplatňujú kombinované režimy formou priamej štátnej podpory a jednej z dvoch ostatných vyššie uvedených foriem.

---

⁹ GYURI, R. a VERNARSKÝ, M. 2010. *Daňovoprávny režim registrovaných cirkví a náboženských spoločností na Slovensku* In *Financovanie cirkví a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 56 ISBN 978-80-89096-46-6

¹⁰ GYURI, R. a VERNARSKÝ, M. 2010. *Daňovoprávny režim registrovaných cirkví a náboženských spoločností na Slovensku* In *Financovanie cirkví a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 57 ISBN 978-80-89096-46-6

D/ Cirkevná daň v Slovenskej republike

V Slovenskej republike sa cirkevná daň v legislatívne vymedzenej podobe nevyskytuje, neupravuje ju žiaden príslušný zákon. Financovanie štátom uznaných cirkví a náboženských spoločností prebieha pomocou priamych štátnych dotácií, ktorých výška závisí od počtu duchovných. Tieto dotácie slúžia z veľkej miery na financovanie platov duchovných.

V súčasnosti je v Slovenskej republike 18 registrovaných cirkví z ktorých Bahájske spoločenstvo, Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní, Kresťanské zbory na Slovensku a Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia vôbec nepoberajú tieto dotácie a ďalšie, ktoré čerpajú iba ich časť, medzi ktorými je potrebné spomenúť Novoapoštolskú cirkev, ktorá poberá tieto dotácie len na prevádzku svojho ústredia vo výške 8300 € za každý rok od roku 2011.¹¹ Okrem poberania týchto dotácií, však niektoré cirkvi alebo náboženské spoločnosti požadujú od svojich veriacich tzv. "cirkevnú daň". Sú nimi Evanjelická cirkev augsburského vyznania a Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku. Zaujímavosťou oboch týchto cirkví je, že poberajú z rozpočtu Slovenskej republiky aj priame štátne dotácie.

V súčasnosti je však potrebné poukázať na snahu o zmenu súčasného modelu financovania cirkvi v našej spoločnosti. Sekularizácia alebo inak povedané odluka cirkvi od štátu je bežný jav, ktorý sa vyskytuje prevažne v krajinách, ktoré patrili mimo sovietsky blok. V Slovenskej republike, k takémuto kroku bráni vo veľkej miere zmluva, ktorú uzavrela vláda so svätou stolicou. Súčasný model vo forme priamych štátnych dotácií, ako sme už vyššie uviedli, je taktiež istou formou kompenzácie za materiálne aj nemateriálne ujmy, ktoré spôsobil cirkvám na Slovensku predchádzajúci režim. Prekážkou by mohla byť aj neochota zo strany samotných cirkví, ktorá pramení zo skúsenosti s úbytkom riadne registrovaných veriacich po zavedení tejto dane v zahraničí. V krajinách ako je Nemecko bolo zavedenie cirkevnej dane súčasne konfrontované s vysokým úbytkom veriacich, ktorí sa rozhodli radšej formálne vystúpiť z cirkvi, ako by mali platiť túto daň.

Evanjelická cirkev augsburského vyznania na Slovensku

V rámci uplatňovania cirkevnej dane je potrebné osobitne preskúmať Evanjelickú cirkev augsburského vyznania, ktorá má inštitút cirkevnej dane zavedený vo svojich stanovách a interných zákonoch. Túto daň však neustanovuje ani nenariaďuje žiadny zo zákonov Slovenskej republiky. Táto platba by sa dala prirovnať k príspevku, ktorý odvádzajú veriaci, v

---

¹¹ Ministerstvo kultúry - štatistiky

presne stanovenej výške na ročnej báze. ECAV požaduje platbu tejto dane od každého svojho registrovaného veriaceho. V Zborníku ECAV je priamo uvedená povinnosť platenia tohto príspevku členmi ECAV.¹²

Výšku príspevku stanovuje konvent¹³ príslušného cirkevného zboru. Suma príspevku sa pohybuje približne v rozpätí od 5 eur do 10 eur ročne na osobu, pričom niektoré cirkevné zbory, ako ECAV Bratislava - Prievoz rozlišujú rôznu výšku tohto príspevku v závislosti od toho, či je veriaci dieťa alebo dospelá osoba.¹⁴

V prípade, ak príslušná farnosť postupuje na základe zborníka ECAV, tak nie je možné vykonať náboženský úkon, akým je pohreb v prípade, ak nemá zosnulý veriaci pre ktorého sa tento pohreb uskutočňuje zaplatenú cirkevnú daň. V prípade záujmu o túto službu sú povinní podľa týchto stanov pozostalí doplatiť tento príspevok v plnej výške za posledných 5 rokov.¹⁵

E/ Cirkevná daň uplatňovaná v zahraničí

Krajiny s cirkevnou daňou vyberanou daňovými orgánmi

V prípade chápania cirkevnej dane v užšom zmysle, ide o daň, ktorú vyberajú štátne orgány pre cirkvi a náboženské spoločnosti od ich členov s uvedením si ich celospoločenskej užitočnosti. Štát vyberie túto daň pre danú cirkev od jej registrovaných veriach a takto vybrané peniaze následne udelí tejto cirkvi, z ktorých si ponechá malú časť, ako náhradu za vynaložené náklady pri spravovaní tejto dane. Medzi štáty, v ktorých cirkevnú daň alebo jej ekvivalent vyberajú štátne daňové orgány alebo daňové orgány nižších úrovní verejnej správy zaraďujeme Nemecko, Švajčiarsko, Dánsko, Švédsko, Fínsko a Island.

Pri porovnaní cirkevnej dane s ostatnými daňami plynúcimi do štátneho alebo iného verejného rozpočtu je ich hlavným rozdielom práve ich výnos smerujúci do rozpočtu cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Neekvivalentnosť tejto dane vychádza z toho, že rovnako ako

---

¹² BUNČÁK, J. 2016. *Zborník cirkevnoprávnych predpisov ECAV na Slovensku v platnom znení*. [online]. ECAV, 2016. [cit. 2017.03.20.]. Dostupné na internete: <http://www.ecav.sk/files/user/zbornik_cpp_aktual_znenie_2016.pdf>.

¹³ Najvyšší orgán cirkevného zboru.

¹⁴ ECAV BRATISLAVA - PRIEVOZ. 2017. *Informačný list 2017*. [online]. cit. [2017.03.15] Dostupné na internete: <<http://www.ecavprievoz.sk/informacny-list-februar-2017/>>.

¹⁵ BUNČÁK, J. 2016. *Zborník cirkevnoprávnych predpisov ECAV na Slovensku v platnom znení*. [online]. ECAV, 2016. [cit. 2017.03.20.]. Dostupné na internete: <http://www.ecav.sk/files/user/zbornik_cpp_aktual_znenie_2016.pdf>.

pri iných daniach aj v tomto prípade daňový subjekt odvedie finančné prostriedky do rozpočtu cirkvi vo vyššej sume ako je suma protihodnoty zo strany cirkvi. Spôsobuje to najmä charitatívny charakter cirkví a náboženských spoločností, kedy nim udelené peniaze sa prerozdelia hlavne na podporu nízkopríjmových daňovníkov, ktorí tak neodvádzajú túto daň v takej výške ako ostatní daňovníci. Povinnosť platiť cirkevnú daň vzniká iba členom danej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.¹⁶ Znamená to, že pokiaľ občan nie je členom žiadnej cirkvi ani náboženskej spoločnosti, nevzniká mu povinnosť túto daň uhradiť.

Model cirkevnej dane a príspevkov uplatňovaný v Nemecku

Cirkevná daň v Nemecku

V Nemecku je v súčasnosti zavedený model cirkevnej dane, ktorá je vyberaná štátom. Tento model vznikol ešte koncom 19. storočia v rámci odľuky cirkvi od štátnej moci. Pre súčasný model cirkevnej dane v Nemecku bol právnym základom tejto dane článok 137 (6) Weimarskej ústavy spolu s článkom 140 Základného zákona. V súčasnosti má cirkevná daň v Nemecku viacero typov.

Základným typom je štátna cirkevná daň nazývaná "*Kirchensteuer*" vyberaná finančnými správami spolkových krajín, ktorá tvorí okolo 87 % všetkých príjmov cirkví v Nemecku. Ide o priamu daň, ktorej základ tvorí daňová povinnosť daňovníka za daný rok. Pri výpočte tejto dane sa najprv vypočíta daňová povinnosť daňovníka a následne sa na túto daňovú povinnosť uplatní sadzba cirkevnej dane, pričom daňovník je povinný zaplatiť daň z príjmov v plnej výške a zároveň aj dodatočnú cirkevnú daň. Sadzba tejto dane sa pohybuje v závislosti od spolkovej krajiny vo výške 9 %, resp. 8 % (v Bavorsku a Bádensku-Württembersku).¹⁷ Výnos dane za celý rok je po jej zozbieraní znížený o čiastku v hodnote 2 - 4 %, ¹⁸ ktorá tvorí poplatok za služby finančných úradov pri jej zozbieraní. Tento poplatok sa líši podľa spolkovej krajiny, v ktorej je daň vyzbieraná. Následne finančná správa poukáže tento znížený výnos na účet príslušnej cirkvi, ktorej je daňovník členom.

---

¹⁶ ŠABO, M. 2010. *Problematika budúcnosti vzťahu štátu a cirkvi na Slovensku v kontexte existujúceho modelu financovania cirkví a náboženských spoločností*. In *Financovanie cirkví a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 20. [cit. 2017.01.31.]. ISBN 978-80-89096-46-6

¹⁷ KUHN, S., 2014. *Church tax, church disaffiliation, and voluntary giving*. [online]. [cit. 2017.02.20]. Dostupné na internete: <http://www.qucosa.de/fileadmin/data/qucosa/documents/17764/Dissertation_Susann_Kuehn.pdf>.

¹⁸ PETERSEN, J., *The system of church tax in Germany*. [online]. [cit. 2017.01.20]. Dostupné na internete: <<http://www.steuer-forum-kirche.de/church-tax-short.pdf>>.

Táto daň, ako sme už spomenuli v predošlej časti, sa vzťahuje iba na príslušníkov danej cirkvi, ktorí sú starší ako 18 rokov. Jej plateniu sa teda dá vyhnúť formálnym vystúpením z cirkvi a ohlásením tohto kroku na finančnom úrade.

Priamo úmernou viazanosťou na daň z príjmov má táto cirkevná daň progresívny charakter, teda daňovník s vyššími príjmami, ktoré sa nachádzajú v pásmach s vyššou daňovou sadzbou platí aj pomerne vyššiu čiastku cirkevnej dane. V uvedenej Tabuľke 1 môžeme sledovať zmenu percentuálnej sadzby štátnej cirkevnej dane pre príslušný príjem v rôznych daňových pásmach. Sadzby a daňové pásma dane z príjmov sú uvedené podľa platných zákonov SRN pre rok 2016.

Tabuľka 1: Daňová sadzba dane z príjmov pre príslušné úrovne zdaniteľných príjmov a sadzba

Zdaniteľný príjem €/rok	Daňová sadzba (%)	podiel cirkevnej dane pre príslušné daňové pásma pri 9 % dani (v %)	podiel cirkevnej dane pre príslušné daňové pásma pri 8 % dani (v %)
Do 8 653	0	0	0
8 653 – 53 665	14 - 42	1,26 - 3,78	1,12 - 3,36
53 665 – 250 000	42	3,78	3,36
250 001 a viac	45	4,05	3,6

Zdroj: vlastné spracovanie podľa *Germany Individual - Taxes on personal income*. [online]. PwC, 2016. Dostupné na internete: <<http://taxsummaries.pwc.com/ID/Germany-Individual-Taxes-on-personal-income>>

Zaujímavosťou nemeckého daňového systému je možnosť zdaňovať príjem oboch manželov spolu ako jeden zdaniteľný príjem. V tomto prípade sa rozsah jednotlivých daňových pásiem zdvojnásobi.

Cirkvi, ktoré si uplatňujú právo vyberať cirkevnú daň musia spĺňať niekoľko základných podmienok. Hlavnou podmienkou je, že cirkev musí mať status verejnoprávnej korporácie. Postup pre používanie tohto statusu je upravený podľa odseku 5 článku 137 Weimarskej ústavy. Tento odsek hovorí, že "*náboženské spoločnosti ostávajú verejnoprávnymi korporáciami do tej miery do akej využívali tento status aj v minulosti. Ostatné náboženské*

spoločnosti získajú tieto práva na základe žiadosti, ak ich stanovy a počet členov poskytujú záruku trvácnosti." Konkrétne základné podmienky pre udelenie tohto statusu sú existencia náboženskej organizácie minimálne 30 rokov, lojalnosť svojho vierovyznania s ústavou Nemeckej spolkovej republiky a počet členov cirkvi musí tvoriť približne 1 tisícina všetkých obyvateľov spolkového štátu, v ktorom má takáto organizácia svoje sídlo.¹⁹

Cirkevná daň v Nemecku vyberaná miestnymi cirkevnými orgánmi

Ďalším typom cirkevnej dane v Nemecku je miestna cirkevná daň, ktorú vyberá nemecká evanjelická cirkev augsburského vyznania od svojich členov. Ide vlastne o cirkevný príspevok, ktorý požaduje táto cirkev od svojich veriacich v spolkových krajinách, ktorými sú Bavorsko, Sasko, Dolné Sasko a Porýnie-Falcko. Táto daň tvorí okolo 9 % celkových finančných zdrojov cirkví. Na rozdiel od štátnej cirkevnej dane, základom pre výpočet tohto príspevku je zdaniteľný príjem daňovníka za príslušný rok, rozdiel je aj v sadzbe, ktorá nie je daná percentuálne, ale v absolútnej výške. Tento príspevok je vyberaný miestnymi cirkevnými orgánmi. Podobne ako štátna cirkevná daň však má progresívny charakter. Výška tohto príspevku sa pohybuje od 5 € pre nižšie príjmové skupiny až po sumu 100 € pre vysokopríjmových daňovníkov.

Osobitosťou pri odvádzaní tejto dane je, že nemecká evanjelická cirkev a.v. každoročne vyzýva svojich členov, ktorí spĺňajú podmienky pre platenie tejto dane, aby sami posúdili výšku svojho príjmu a priznali sa k príslušnému daňovému pásmu s príslušnou daňovou sadzbou. Cirkevné orgány majú zo zákona možnosť skontrolovať príjem daňovníka nahliadnutím do jeho vyplneného daňového priznania, ktoré im poskytne správca dane. Cirkev však túto možnosť nevyužíva.²⁰ V uvedenej tabuľke sú uvedené sadzby a príjmové pásma miestnej cirkevnej dane pre rok 2014.

Tabuľka 2 Sadzby miestnej cirkevnej dane v Nemeckej spolkovej republike

Daňové pásma	Zdaniteľný príjem	Výška dane (v €)
1	8005 - 9999	5

¹⁹ GÜNZEL, A. 2010. *Financovanie náboženských spoločností v Nemecku*. In *Financovanie cirkví a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 171. ISBN 978-80-89096-46-6

²⁰ DWENGER, N., KLEVEN, H., RASUL, I., RINCKE, J. 2014. *Extrinsic vs Intrinsic Motivations for Tax Compliance. Evidence from a Randomized Field Experiment in Germany*. [online]. EconStor, 2014. p. 5. Dostupné na internet: < https://www.econstor.eu/bitstream/10419/100389/1/VfS_2014_pid_212.pdf >

2	10000 - 24999	10
3	25000 - 39999	25
4	40000 - 54999	45
5	55000 - 69999	70
6	70000 -	100

Zdroj: vlastné spracovanie podľa DWENGER, N., KLEVEN, H., RASUL, I., RINCKE, J. 2014. *Extrinsic vs Intrinsic Motivations for Tax Compliance. Evidence from a Randomized Field Experiment in Germany.* [online]. EconStor, 2014. Dostupné na internet: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/100389/1/VfS_2014_pid_212.pdf>.

Ekonomické a spoločenské dopady cirkevnej dane v Nemecku

V súčasnosti má výška cirkevnej dane v Nemecku za následok formálne vystúpenie veriacich z cirkví, ktoré túto daň vyberajú. Mnohí veriaci vystupujú nie z dôvodu svojho náboženského presvedčenia, ale z dôvodu neochoty platiť túto daň. Náboženské obce však túto daň obhajujú a tvrdia, že kto chce praktizovať náboženstvo a využívať služby farností by sa mal finančne podieľať aj na samotnom chode cirkvi. V súvislosti s formálnym vystúpením daňovníka z cirkvi, mnohé náboženské spoločnosti odopierajú takýmto jednotlivcom právo na náboženské obrady, úkony a služby. V súvislosti s výnosom tejto dane a vystupovaním veriacich z cirkvi je potrebné uviesť, že hoci v roku 2014 vystúpilo z radov cirkvi rekordné číslo farníkov, okolo 200 000 u oboch najväčších cirkví v Nemecku (rímskokatolíckej a evanjelickej cirkvi a. v.), tak príjmy rímskokatolíckej cirkvi oproti predošlému roku dokonca narástli z 5,46 mld. € na 5,7 mld. €. ²¹ Tento fakt môže byť spôsobený najmä tým, že z cirkvi vystupujú skôr chudobnejší farníci, zatiaľ čo farníci z vyšším príjmami túto daň ochotne platia. V tabuľke 3 sú uvedené konkrétne sumy cirkevnej dane a jej efektívna sadzba pri rôznych výškach zdaniteľného príjmu.

Tabuľka 3 Sadzba dane z príjmov a sadzba cirkevnej dane v Nemecku pri rôznych úrovniach príjmu

Zdaniteľný príjem	Daň z príjmov	Efektívna daňová sadzba	Cirkevná daň	Efektívna daňová sadzba cirkevnej dane
(v €)	(v €)	(v %)	(v €)	(v %)

²¹ HANUS, M. 2015. *Nemecko: Rekordný úbytok katolíkov.* [online]. Konzervatívny denník Postoj, 2015. [cit. 2016.11.15.]. Dostupné na internete: <<https://www.postoj.sk/5095/nemecko-rekordny-ubytok-katolikov>>
Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY, Bratislava, Derivát 2018, ISSN 1336-5711, 3/2018

8 000	0	0,00%	0	0,00%
12 000	580	4,83%	52,20	0,44%
18 000	2.032,00	11,28%	182,88	1,02%
24 000	3.669,00	15,29%	330,21	1,38%
40 000	8.826,00	22,07%	794,34	1,99%
60 000	16.805,00	28,01%	1.512,45	2,52%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa *German Income Tax Calculator 2016*. [online]. Wolfgang† & Johannes Parmentier, 2016. Dostupné na internete: <<http://www.parmentier.de/steuer/incometax.htm>>.

Pri danom porovnávaní sme abstrahovali od miestnej cirkevnej dane, ktorá tvorí malú položku na celkových príjmoch daňovníka a tiež nie je vyberaná od každého daňovníka, ktorý je členom registrovanej cirkvi.

Model cirkevnej dane uplatňovaný vo Švajčiarsku

Vo Švajčiarsku v súčasnosti neexistuje štátna cirkev, avšak v rámci spolupráce jednotlivých kantónov s tromi tradičnými cirkvami v krajine, existujú modely cirkevnej dane, ktoré majú tieto cirkvi financovať. Jedná sa o tieto cirkvi rímsko-katolícka cirkev, starokatolícka cirkev a protestantská cirkev. S výnimkou kantónov Ženevy a Neuchâtel, všetky ostatné kantóny zbierajú cirkevnú daň alebo jej inú formu pre jednu z vyššie uvedených cirkví.²² Za inú formu môžeme považovať dobrovoľné cirkevné dane, ktoré sú zavedené v niektorých kantónoch. Aby sa daňovník mohol vyhnúť plateniu tejto dane, v tých kantónoch, v ktorých je povinná, musí formálne vystúpiť z cirkvi.

Špecifickou črtou Švajčiarska je zavedenie cirkevnej aj na zisk súkromných právnických osôb, ktoré zaviedli niektoré kantóny. Ako odôvodnenie tejto dane uvádzajú celospoločenský prínos cirkvi. V tomto prípade nezáleží, či je členom cirkvi väčšinový vlastník právnickej osoby alebo nie.

²² UNITED STATES DEPARTMENT OF STATE • BUREAU OF DEMOCRACY, HUMAN RIGHTS AND LABOR. 2013. *International Religious Freedom Report for 2013*. [online]. [cit. 2016.12.10.]. Dostupné na internete: <<https://www.state.gov/documents/organization/222487.pdf>>.

Model cirkevnej dane uplatňovaný v Škandinávii

V súčasnosti, okrem Nórska, využívajú inštitút cirkevnej dane alebo poplatku (vo Švédsku) ostatné krajiny Škandinávie. Ide o dane vyberané orgánmi verejnej správy, ktorých výnos plynie priamo na účet samotných farností.

Cirkevná daň vo Fínsku

Vo Fínsku sa v súčasnosti uplatňuje plnohodnotný inštitút cirkevnej dane, ktorá je vymedzená zákonom. Hlavným znakom tohto systému je oprávnenie jednotlivých farností v rôznych municipalitách stanovovať vlastnú sadzbu tejto dane.²³ Podobne ako v Nemecku alebo ostatných krajinách Škandinávie je predmetom tejto dane príjem daňovníka, ktorý je zároveň aj príslušníkom cirkvi. Možnosť poberať výnos z dane majú vo Fínsku iba dve cirkvi, ktorými sú Evanjelická Luteránska Cirkev vo Fínsku a Fínska ortodoxná cirkev. V nadväznosti na poberateľov výhod tejto dane, majú povinnosť odvádzať túto daň iba riadne registrovaní členovia týchto dvoch cirkví. V prípade, že sa chce daňovník vyhnúť plateniu tejto dane, musí formálne vystúpiť z cirkvi.

Ako sme uviedli vyššie, farnosti sami majú možnosť určiť výšku daňovej sadzby, ktorú aktualizujú na ročnej báze. V dôsledku tohto oprávnenia sú rozdielne sadzby cirkevnej dane medzi oboma cirkvami ako aj medzi farnosťami jednotlivých cirkví. V súčasnosti sa sadzbe tejto dane pohybuje od 1 % do 2 %²⁴ zo zdaniteľného príjmu daňovníka, ktorý je členom príslušnej cirkvi. Výnos z tejto dane plynie na účet priamo konkrétnym farnostiam. Vzhľadom k rozdielnym úrovňam a najmä rozdielnej výške výnosu tejto dane, dochádza k následnej redistribúcii výnosu medzi farnosťami.

Zaujímavosťou fínskeho systému je aj podiel týchto dvoch cirkví na výnose dane z príjmov právnických osôb - korporátnej dane. Výška tohto podielu sa v roku 2009 pohybovala na úrovni okolo 2 % z celkového výnosu.²⁵

---

²³ COLLIANDER, A. 2009. *Taxation in Finland 2009*. [online]. Ministry of Finance in Finland, 2009. p. 20. [cit. 2016.12.10.]. Dostupné na internete: <https://www.vero.fi/download/Taxation_in_Finland_2009/%7BF740042A-A01D-49ED-8B3F-FBD3420D19D7%7D/7714>.

²⁴ MINISTRY OF FINANCE in Finland. *Taxation of earned income*. Dostupné na interente: <<http://vm.fi/en/taxation-of-earned-income>>.

²⁵ COLLIANDER, A. 2009. *Taxation in Finland 2009*. [online]. Ministry of Finance in Finland, 2009. p. 22. [cit. 2016.12.10.]. Dostupné na internete: <https://www.vero.fi/download/Taxation_in_Finland_2009/%7BF740042A-A01D-49ED-8B3F-FBD3420D19D7%7D/7714>.

Cirkevná daň v Švédsku

Takmer rovnaký inštitút cirkevnej dane ako vo Fínsku existuje v súčasnosti aj vo Švédsku, avšak od uvedenia reforiem v roku 2000 sa pojem cirkevná daň prestal používať a nahradil ju pojem cirkevný poplatok.²⁶ Pôvodne malo ísť o krok v rámci odluky cirkvi od štátu a zrušenie dovtedajšej cirkevnej dane. Do roku 2000 bola Švédska cirkev štátnou cirkvou a jediným poberateľom výnosov z cirkevnej dane.

Tento nový cirkevný poplatok, podobne ako predtým cirkevná daň, je zbieraný švédskymi daňovými orgánmi. Hlavným rozdielom však je, že ho môžu uvaliť na svojich členov aj ostatné štátom uznané cirkvi alebo náboženské organizácie, ktoré pred rokom 2000 nemali na takúto finančnú podporu nárok. Predmetom tohto poplatku je tiež zdaniteľný príjem daňovníka, ktorý je registrovaný v štátom uznanej cirkvi. Výšku tejto dane určujú samotné farnosti, jej sadzba sa pohybuje okolo 1 %.²⁷

Cirkevná daň v Dánsku

Na rozdiel od ostatných štátov Škandinávie, v ktorých sa uplatňuje cirkevná daň alebo poplatok, v Dánsku existuje stále štátna cirkev, ktorou je Evanjelická Luteránska cirkev v Dánsku.²⁸ Táto cirkev je aj jediným poberateľom výnosov z cirkevnej dane. Rovnako, ako u predchádzajúcich štátov je aj tu zodpovedná za stanovenie sadzby dane príslušná farnosť a štátne daňové orgány potom slúžia iba ako jej správca a výberca. Túto daň odvádzajú daňové subjekty, ktorými sú príslušníci štátnej cirkvi v Dánsku, spolu s ostatnými priamymi daňami. Výška tejto dane sa pohybuje v závislosti od farností. V roku 2011 sa sadzba tejto dane pohybovala od 0,44 % do 1,50 %.²⁹

Ostatné štátom uznané cirkvi alebo náboženské spoločnosti v Dánsku nie sú poberateľmi výnosu cirkevnej dane. Financovanie ostatných štátom uznaných náboženských organizácií

---

²⁶ JÄNTERÄ-JAREBORG, M. 2010. *Religion and the Secular State in Sweden*. In *Religion and the Secular State : Interim National Reports issued for the occasion of the XVIIIth International Congress of Comparative Law. - Provo, Utah : The International center for Law and Religion Studies, Brigham Young University*. [online]. p. 669 - 686. [cit. 2016.10.25.]. Dostupné na internete: <<https://www.iclrs.org/content/blurb/files/Sweden.1.pdf>>.

²⁷ SUTHERLAND, S. 2016. *10 Fundamentals of religion in Sweden*. [online]. [cit. 2016.10.26.]. Dostupné na internete: <<https://sweden.se/society/10-fundamentals-of-religion-in-sweden/>>.

²⁸ SKAT. 2016. *Tax in Denmark*. [online]. Third Edition : SKAT, 2016. [cit. 2016.12.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.skat.dk/getFile.aspx?Id=130346>>.

²⁹ NIELSEN, M.V. KÜHLE, L. 2011. *Religion and state in Denmark: expectations among exceptions*. In *Nordic Journal of Religion and Society (2011), 24 (2)*. [online]. p. 173 - 188. [cit. 2016.12.03.]. Dostupné na internete: <<https://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjzncvRtezSAhXFthQKHeGJD2MQFggaMAA&url=http%3A%2F%2Ftapir.pdc.no%2Fpdf%2FNIJRS%2F2011%2F2011-02-5.pdf&usq=AFQjCNHokwzurSHbbl7Q3x-pegUI3P9F-g>>.

prostredníctvom daní funguje na nepriamej báze. V prípade dotácií do týchto náboženských organizácií si daňovník môže odpočítať výšku tejto dotácie do svojho zdaniteľného príjmu.³⁰

Spoločné znaky cirkevnej dane u krajín Škandinávie

Po zhladnutí rôznych spôsobov akými sa uplatňuje cirkevná daň v Škandinávií môžeme konštatovať, že jej hlavným spoločným znakom v týchto krajinách je stanovovanie daňovej sadzby v kompetencií jednotlivých farností. Rovnako tak aj sadzba tejto dane sa pohybuje v rozmedzí okolo 1 % príjmu. Oproti nemeckému modelu sa táto daň uplatňuje priamo na zdaniteľný príjem daňovníka, nevypočítava sa z jeho dane.

Model cirkevnej dane uplatňovaný na Islande

Na Islande, na rozdiel od vyššie uvedených modelov, sa uplatňuje model cirkevnej dane, v ktorom podliehajú zdaneniu cirkevnou daňou všetci daňovníci, ktorí poberajú nejaký druh zdaniteľného príjmu a sú starší ako 16 rokov, vrátane tých, ktorí nie sú členmi žiadnej z cirkví a náboženských spoločností registrovaných na Islande. Do roku 2010 sa výnos tejto dane následne rozdelil medzi registrované cirkvi alebo náboženské spoločnosti a štátny kultúrny fond, ktorý bol spravovaný špeciálne vymenovanou komisiou v rámci Islandskej Univerzity. Od roku 2010, kedy bol tento fond zrušený, podiel výnosu dane reprezentovaný daňovníkmi, ktorí nie sú členmi registrovaných cirkví, putuje priamo do štátneho rozpočtu.

Špecifikáciou tejto dane je jej sadzba, ktorá je udávaná v absolútnej výške, nie v percentuálnej. Výška tejto dane je v roku 2017 okolo 920 ISK³¹ za mesiac,³² pričom každý rok sa sadzba tejto dane zvyšuje.

V súvislosti s touto daňou je potrebné uviesť aj náboženské hnutie Zuizmus, ktoré bolo na Islande registrované medzi štátom uznané cirkvi a náboženské spoločnosti v roku 2013. Toto hnutie ponúka svojim členom vrátenie prostriedkov zahrnutých v cirkevnej dani.³³ Inými slovami, zisti dostávajú svoju cirkevnú daň naspäť. Práve vďaka tomuto vyhláseniu a faktu,

---

³⁰ NIELSEN, M.V. KÜHLE, L. 2011. *Religion and state in Denmark: expectations among exceptions*. In *Nordic Journal of Religion and Society* (2011), 24 (2). [online]. p. 173 - 188. [cit. 2016.12.03.]. Dostupné na internete: <<https://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjzncvRtezSAhXFthQKHeGJD2MQFggaMAA&url=http%3A%2F%2Ftapir.pdc.no%2Fpdf%2FNJRS%2F2011%2F2011-02-5.pdf&usg=AFQjCNHokwzurSHbbl7Q3x-pegUI3P9F-g>>.

³¹ ISK je skratka používaná pre označenie islandskej domácej meny islandskej koruny.

³² MINISTRY OF THE INTERIOR. 2017. *Kirkjumál og skráð trúfélög og lífsskoðunarfélög*. [online]. 2017. Dostupné na internete: <<https://www.innanrikisraduneyti.is/raduneyti/starfssvid/kirkjumal/almennt/>>.

³³ RT. 2015. *New religion in Iceland promises tax rebates to followers, membership surges*. [online]. RT, 2015. [cit. 2017.03.12.]. Dostupné na internete: <<https://www.rt.com/news/325088-iceland-tax-rebates-zuism/>>.

že aj ľudia, ktorí nie sú členmi žiadnej z registrovaných cirkví sú povinní platiť čiastku, ktorá sa rovná tejto dani, priamo do štátneho rozpočtu, urobila z mnohých ateistov, ale aj členom iných cirkví zuistov.

Model cirkevnej dane a príspevkov uplatňovaný v Rakúsku

V Rakúsku sa nepoužíva cirkevná daň v pravom slova zmysle, ide o cirkevný príspevok, ktorý platia veriaci priamo cirkvi, teda za výber tejto dane nie je priamo zodpovedný štát. Vyberanie tohto príspevku je však upravené zákonom, podľa ktorého každá štátom uznaná cirkev alebo náboženská spoločnosť má právo vyberať od svojich členov povinné príspevky. Tento príspevok sa vyberá na úrovni diecézy. V súčasnosti v Rakúsku tento model používajú rímskokatolícka, evanjelická a starokatolícka cirkev a tiež niektoré židovské náboženské obce.

Základom pre výpočet tohto príspevku je brutto príjem znížený o príspevky na sociálne poistenie. Platí sa na mesačnej báze a jeho výška je približne 1 % zo zdaniteľného príjmu daňovníka.³⁴ Povinnosť platiť tento príspevok má každý veriaci po dovŕšení 20 rokov. Tieto údaje získavajú cirkevné úrady, zodpovedné za výber dane, na základe dokladu o príjme, ktorý im predloží daňovník. V prípade, že im daňovník tento doklad nepredloží, uplatňujú si výšku dane na základe prípisu, ktorý zašlú daňovníkovi s približným odhadom príjmu človeka v danom veku daňovníka.

Tento príspevok je však možné znížiť v prípade študentov, rodín s malými deťmi alebo zlej sociálnej situácie daňovníka až na nulu. Osobitosťou je povinnosť platiť tento príspevok u dôchodcov u ktorých sa výška príspevku počíta na základe ich mesačného dôchodku.³⁵

Tento systém povinných príspevkov tvorí 80 % všetkých príjmov cirkvi v Rakúsku³⁶. Z celkovej sumy príspevku ide okolo 60 % na platy duchovných a ich potreby, 30 % na stavebné náklady a zvyšok na iné náklady.³⁷ Taktiež medzi diecézami funguje systém solidarnosti, v prípadoch, keď má jedna diecéza bohatších farníkov, ako tá druhá. V prípade

³⁴ THE AUSTRIAN FEDERAL CHANCELLERY. 2011. *Religions in Austria*. [online]. Federal Chancellery, Federal Press Service, Vienna, 2011. Dostupné na internete: <<http://www.austria.org/religion/>>.

³⁵ *Rakúsko: Cirkevný príspevok platí každý veriaci od 20 rokov*. 2012. [online].

Dostupné na internete: <<https://www.webnoviny.sk/rakusko-cirkevny-prispevok-plati-kazdy-veriaci-od-20-rokov/>>.

³⁶ SITA, *Rakúsko: Cirkevný príspevok platí každý veriaci od 20 rokov*. 2012. [online]. Dostupné na internete: <<http://www.webnoviny.sk/ostatne/clanok/509188-rakusko-cirkevny-prispevok-plati-kazdy-veriaci-od-20-rokov/>>

³⁷ *Rakúsko: Cirkevný príspevok platí každý veriaci od 20 rokov*. 2012. [online].

Dostupné na internete: <<https://www.webnoviny.sk/rakusko-cirkevny-prispevok-plati-kazdy-veriaci-od-20-rokov/>>.

neplatenia tohto príspevku, môže cirkev žalovať veriaceho v občianskoprávnom konaní. V prípade, že veriaci nechce platiť príspevok, má možnosť rovnako ako v Nemecku, formálne vystúpiť z cirkvi, čím sa na druhú stranu do určitej miery vzdáva cirkevných služieb, medzi ktoré zaraďujeme svadbu, krst dieťaťa alebo pohreb. V prípade vystúpenia daňovníka z cirkvi, existuje stále príležitosť dané služby získať. Tento daňovník bude môcť dať svoje dieťa pokrstiť v prípade, že krstní rodičia dieťaťa sú katolíckmi, taktiež pri žiadosti o cirkevnú svadbu závisia okolnosti jej uskutočnenia aj od vierovyznania budúceho manžela alebo manželky.

F/ Model daňovej asignácie

Tento model ako sme spomenuli už v predošlej časti sa uplatňuje v Taliansku, Španielsku, a do určitej miery aj v Maďarsku. Tieto modely na rozdiel od cirkevnej dane a príspevkov nefungujú ako hlavný zdroj príjmov cirkvi, ale iba ako dodatočný zdroj.

Taliansky model daňovej asignácie

Taliansky model financovania cirkvi formou daňovej asignácie funguje na základe možnosti daňovníka asignovať časť svojej odvedenej dane z príjmov a poukázať ju na kultúrne alebo náboženské účely. Princíp tohto systému pramení z Dohody o cirkevných subjektoch a majetku, ktorú uzavrela katolícka cirkev s talianskym štátom v roku 1984, a ktorá sa stala účinnou zákonom č. 222 z roku 1985.³⁸ Postupne sa k tomuto systému prostredníctvom písomných dohôd so štátom pridávali aj ostatné významné náboženské denominácie. V Taliansku daňovník pri podávaní daňového priznania, môže označiť v daňovom tlačive vybrané subjekty medzi ktorými sa rozhoduje o asignácií svojej časti dane. Okrem rímsko-katolíckej cirkvi a ostatných štátom uznaných náboženských denominácií, ktoré majú podpísanú dohodu so štátom, má daňovník tiež možnosť zvoliť ako príjemcu štát. V prípade rozhodnutia sa pre asignáciu dane do štátneho rozpočtu, táto čiastka je poukázaná na podporu a rozvoj kultúry, v prípade vybrania cirkvi alebo náboženskej spoločnosti dostane tieto prostriedky ním vybraná cirkev alebo náboženská spoločnosť.

Špecifikáciou tohto systému je, že v prípade, že sa daňovník nerozhodne asignovať svoju časť dane, jeho čiastka bude prerozdelená v pomere v akom asignovali všetci daňovníci. V tomto prípade je dôležitý podiel tých daňovníkov, ktorí sa rozhodli pre danú cirkev. V súčasnosti je

---

³⁸ DURISOTTO, D. 2010. *Financovanie cirkvi v Taliansku*. In *Financovanie cirkvi a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 184 ISBN 978-80-89096-46-6.
Vedecký časopis FINANČNÉ TRHÝ, Bratislava, Derivát 2018, ISSN 1336-5711, 3/2018

asignačné percento vo výške 0,8 % z dane z príjmov fyzických osôb, od ktorého je odvodený aj názov tohto typu financovania ako "osem za tisíc" (8 per mille).³⁹

Práve špecifický postup uplatňujúci sa pri asignácií podielov tých daňovníkov, ktorí sa nerozhodli pre žiadnu z daných denominácií resp. pre štát, je v súčasnosti veľmi diskutovaný. Prirodzene, najväčšie príjmy z tohto systému má rímsko-katolícka cirkev, ktorá je v Taliansku najrozšírenejšia. V roku 2012 tvorili príjmy rímsko-katolíckej cirkvi z asignácie dane asi 80 %, pričom počet tých daňovníkov, ktorí sa rozhodli nezvoliť žiadnu z možností prevyšoval 50 % všetkých daňovníkov.⁴⁰

Okrem tohto systému existuje v Taliansku aj systém asignácie dane, ktorý je totožný so systémom asignácie 2 % z daní uplatňovaný v Slovenskej republike, pri ktorom si môžu daňovníci vybrať konkrétnu organizáciu, ktorej túto sumu poukážu. Tento systém má označenie "5 za tisíc",⁴¹ výška asignačného percenta je 0,5 % z dane z príjmov, pričom platí, že asignačný podiel daňovníkov, ktorí sa rozhodli nezvoliť si žiadneho príjemcu, sa nerozdeľuje medzi ostatné organizácie, ale ostáva k dispozícií štátu.

Okrem priameho financovania cirkví formou asignácie, existuje v Taliansku aj nepriama podpora financovania v podobe odpočtu sumy peňažných darov z celkového zdaniteľného príjmu daňovníka až do výšky 1032,91 eur. Podmienkou tohto systému však je, že ho daňovník musí poukázať na jeden z hlavných orgánov duchovných u každej štátom uznanej denominácie.

Španielsky model daňovej asignácie

Súčasný španielsky model priameho financovania cirkvi prostredníctvom daní má svoje korene v roku 1978 v súvislosti so vznikom demokratického zriadenia a novej ústavy. Pôvodne išlo o jednu z fáz prechodného modelu od financovania cirkvi štátom k jej

---

³⁹ MESSNER, F. 2015. *Public Funding of Religion in Europe*. [online]. New Edition, Ashgate, 2015. 332 pages. [cit. 2016.02.12.]. Dostupné na internete:

<<https://books.google.sk/books?id=Ok0GDAAAQBAJ&pg=PT163&lpg=PT163&dq=eight+per+thousand&source=bl&ots=bvPUSbgioq&sig=QHfcrZbRwVUPbKCOW6Dt12XbDns&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi8oaKY8L3SAhWGhRoKHXp9Do44ChDoAQgXMAA#v=onepage&q=eight%20per%20thousand&f=false>>.

⁴⁰ ALLEN, J.L. 2016. US dollars lead the Vatican's pack in 'moral accounting'. [online]. CRUX Taking the catholic pulse July 2016. [cit. 2017.02.18.]. Dostupné na internete: <<https://cruxnow.com/analysis/2016/07/17/american-money-flowing-vatican-packs-greater-moral-punch/>>

⁴¹ MESSNER, F. 2015. *Public Funding of Religion in Europe*. [online]. New Edition, Ashgate, 2015. 332 pages. Dostupné na internete: <<https://books.google.sk/books?id=Ok0GDAAAQBAJ&pg=PT163&lpg=PT163&dq=eight+per+thousand&source=bl&ots=bvPUSbgioq&sig=QHfcrZbRwVUPbKCOW6Dt12XbDns&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwi8oaKY8L3SAhWGhRoKHXp9Do44ChDoAQgXMAA#v=onepage&q=eight%20per%20thousand&f=false>>.

samofinancovaniu. Pôvodne sa počítalo s tromi fázami modelu priameho financovania, ktorými boli financovanie na základe dotácií zo štátneho rozpočtu, financovanie na základe štátnych dotácií súčasne s prostriedkami z asignácie dane z príjmov fyzických osôb, financovanie iba prostredníctvom daňovej asignácie.⁴²

V súčasnosti systém priameho financovania cirkvi funguje na základe systému daňovej asignácie. Tento model daňovej asignácie je podobný talianskemu modelu, avšak s niekoľkými rozdielmi.

Hlavný rozdiel spočíva v poberateľoch výhod týchto systémov. Kým v Taliansku poberajú výhody okrem rímsko-katolíckej cirkvi aj všetky štátom uznané náboženské denominácie, ktoré majú podpísané dohody s talianskym štátom, v Španielsku je jediným poberateľom výhod z daňovej asignácie iba katolícka cirkev. Ostatné cirkvi doteraz nemajú nárok na poberanie výhod z tejto asignácie, avšak tri najvplyvnejšie denominácie po katolíckej cirkvi poberajú príjmy z nadácie Pluralizmu a koexistencie. Ide o nadáciu založenú štátom na podporu činnosti.

Ďalším osobitým znakom španielskeho modelu oproti talianskemu je rozdielne zaobchádzanie s časťou dane daňovníkov, ktorí sa nerozhodli asigovať. Tieto časti odvedenej dane prepadnú v prospech správcu dane.

Od roku 1988, odkedy začala platiť druhá fáza modelu priameho financovania, bola výška asignačného percenta na úrovni 0,5239 %. Súčasne s týmto systémom poskytoval španielsky štát aj priamu finančnú podporu vo forme dotácií katolíckej cirkvi, tieto dotácie však boli každoročne znižované o čiastku, ktorú získala cirkev prostredníctvom asignácie.

Tretia fáza tohto modelu sa začala uplatňovať od roku 2007, na základe rokovaní medzi svätou stolicou a španielskym štátom sa výška asignačného percenta dane z príjmov od roku 2007 zvýšila na 0,7 %. Toto zvýšenie bolo zavedené na základe požiadaviek katolíckej cirkvi, ktoré pôvodnú výšku považovala za neadekvátnu na uspokojenie jej potrieb. Rovnako je potrebné podotknúť, že v danom roku bolo zrušené oslobodenie cirkvi od platenia dane z

---

⁴² ARRIBAS, S. C. a LOZANO, R. P. 2010. *Aktuálny vývoj v oblasti financovania náboženstva v Španielsku*. In *Financovanie cirkvi a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 223 ISBN 978-80-89096-46-6

pridanej hodnoty, ktorú predtým nemusela platiť, pokiaľ sa dané tovary alebo služby, podliehajúce tejto dani, využívali výlučne na bohoslužobné účely.⁴³

Maďarský model daňovej asignácie

Od roku 1998 začal v Maďarsku platiť systém daňovej asignácie, v ktorom môže daňovník poukázať 1 % svojej zaplatenej dane z príjmov na účet príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ktorú si vyberie, a ktorá patrí medzi štátom uznané cirkvi a náboženské spoločnosti. Svoju voľbu asigovať svoju daň z príjmov v prospech cirkvi vyjadrujú daňovníci pomocou formulára, ktorý v zatvorenej obálke prikladajú ku svojmu daňovému priznaniu. V prípade, ak im daňové priznanie vyplňa zamestnávateľ, tak tento vyplnený formulár poskytujú jemu. Prvým rokom, za ktorý bolo možné asigovať daň z príjmov fyzických osôb, bol rok 1997. Assignáciu dane za tento rok využilo však iba okolo 10,25 % daňovníkov, čo mohlo predstavovať reálny počet ľudí, ktorí sa pravidelne zúčastňujú na cirkevných obradoch.⁴⁴ Alternatívou zo strany štátu, okrem ponechania si týchto prostriedkov priamo v štátnom rozpočte, bola možnosť asignácie svojej dane v prospech špeciálneho verejného fondu, ktorého účel a zameranie sa menil v každom roku na základe rozhodnutia parlamentu. Popri tomto systéme, je možné podobne ako v Taliansku asigovať aj ďalšie 1 % na účet neziskových organizácií, múzeí, divadiel alebo iných verejných inštitúcií.⁴⁵

Zaujímavosťou tohto systému bola garancia vlády, ktorou zaručovala registrovaným cirkvám a náboženským spoločnostiam dosiahnuť počas prvých 5 rokov od zavedenia tohto systému rovnaký príjem, ktorý tieto cirkvi dosahovali počas roku 1998 vo forme priamych štátnych dotácií. V tomto systéme boli prostriedky alokované na základe počtu daňovníkov, ktorí asigovali v prospech niektorej cirkvi, namiesto alokovania na základe samotnej výšky dane. Taktiež sa zaručoval pre doplnenie asigovanej čiastky pre cirkvi na úroveň 0,5 % celej sumy dane z príjmov v prípade, že asigované čiastky dane daňovníkov, ktorí sa rozhodli asigovať bude nižší ako toto percento.

---

⁴³ RIOBÓ, A. 2010. *Praktické výsledky nového reformovaného systému daňovej asignácie*. In *Financovanie cirkvi a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 237 ISBN 978-80-89096-46-6

⁴⁴ SCHANDA, B. 2010. *Financovanie cirkvi a náboženských spoločností v Maďarsku*. In *Financovanie cirkvi a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 87 ISBN 978-80-89096-46-6

⁴⁵ SCHANDA, B. 2010. *Financovanie cirkvi a náboženských spoločností v Maďarsku*. In *Financovanie cirkvi a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 87 ISBN 978-80-89096-46-6

Jednalo sa o jeden z postupov, smerujúcich ku odluke cirkvi od štátu v Maďarsku. Spolu so zavedením systému daňovej asignácie nastala aj čiastočná reštitúcia cirkevných majetkov. Táto reštitúcia sa týkala hlavne budov a pozemkov, ktoré boli pôvodne vyvlastnené cirkvi po nástupe komunistického režimu v roku 1948. Vzhľadom na túto skutočnosť je potrebné zdôrazniť, že určitý počet cirkví okrem financovania prostredníctvom daňovej asignácie poberá súčasne aj finančné prostriedky z virtuálneho fondu, do ktorého tieto cirkvi zaradili nehnuteľnosti, ktoré cirkvám boli vyvlastnené, avšak pre ich súčasný zlý stav, ako aj pre nemožnosť vykonávať v nich svoje cirkevné úlohy.⁴⁶

Záver I.

V prvej časti príspevku sme charakterizovali súčasné spôsoby používania cirkevnej dane v zahraničí. Týmto krokom sme získali teoretický základ pre potreby nášho ďalšieho skúmania tejto problematiky. Práve na základe zosumarizovania a posúdenia rôznych modelov cirkevnej dane uplatňovanej v zahraničí sme vybrali, aj na základe dostupných údajov, modely cirkevnej dane, ktorých zavedenie sme mohli ďalej skúmať. Taktiež sme charakterizovali aj používateľov neoficiálnej cirkevnej dane v Slovenskej republike, čo by mohlo tvoriť jeden zo základných pilierov prípadného zavedenia cirkevnej dane uplatňovanej na základe zákonov Slovenskej republiky z dôvodu oboznámenia sa určitej časti veriacich s takouto daňou a následnou vyššou ochotou platiť túto daň.

Ing. Mgr. Peter Baláži, PhD.
Ekonomická univerzita v Bratislave
Národohospodárska fakulta, Dolnozemska cesta 1
852 35 Bratislava 5
Email : peter.balazi@gmail.com, peter.balazi@euba.sk

---

⁴⁶ SCHANDA, B. 2010. *Financovanie cirkví a náboženských spoločností v Maďarsku*. In *Financovanie cirkví a náboženských spoločností v 21. storočí*. Prvé vydanie, Bratislava : Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi, 2010. s. 85 ISBN 978-80-89096-46-6

